

Effectbeoordeling steenuilen

Laagveld te Asten

Datum : 20 oktober 2020
Projectnummer : P20-0209
Opdrachtgever : Pouderoyen Compagnons
Opgesteld door : N. Arts-Smits
Kwaliteitscontrole : M. Benders
Status rapport : definitief

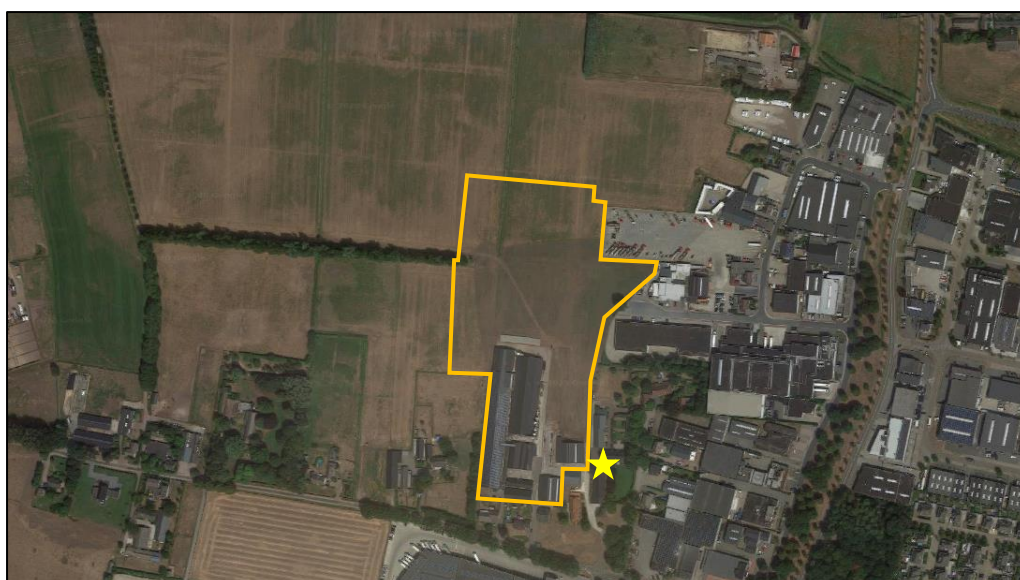

1 Inleiding

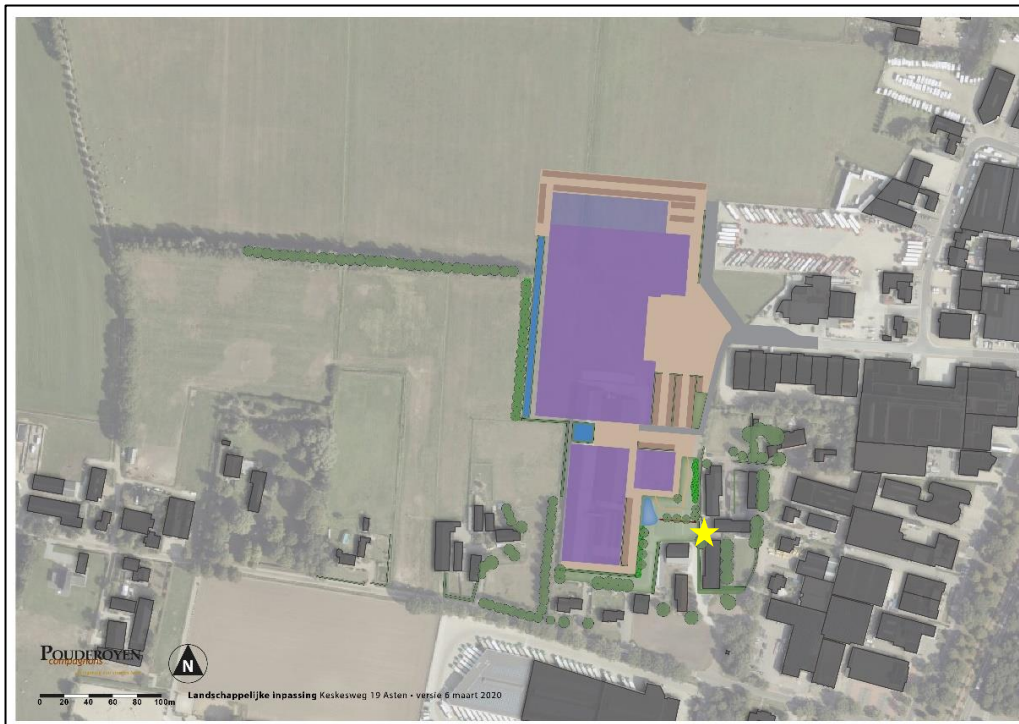
SHI Non-Food Concepts is voornemens het bedrijf binnen Asten te verplaatsen naar een locatie die momenteel agrarisch in gebruik is. Ten behoeve van de planologische procedure is in maart 2020 een quickscan flora en fauna uitgevoerd (Staro Natuur en Buitengebied, Quickscan flora en fauna Laagveld te Asten, P20-0046). Hieruit is gebleken dat het op de grens met het plangebied een steenuilnestkast hangt, dat deze kast sinds 2016 niet meer in gebruik is geweest en dat het plangebied, inclusief het weiland, marginaal geschikt is als foerageergebied voor steenuilen. Op 11 mei 2020 heeft de Uilenwerkgroep van Vogelwerkgroep De Peel de nestkast bezocht en is gebleken dat een steenuilnest met een jong en vier eieren aanwezig was in de kast, zie foto's 1 en 2 op de volgende pagina. Om eventuele overtreding van de Wet natuurbescherming te kunnen voorkomen, is een effectbeoordeling uitgevoerd om te bepalen wat de mogelijke effecten zijn van de voorgenomen plannen op de steenuilen. In onderhavige notitie worden de resultaten van de effectbeoordeling en de eventueel noodzakelijk vervolgstappen beschreven.

1.1 Plangebied en voorgenomen plannen

Het plangebied ligt aan Laagveld en achter de percelen aan Laarbroek in het noorden van de bebouwde kom van Asten. Het plangebied betreft een aantal agrarische bedrijven (varkenshouderij en rundveehouderij) en ligt tussen weilanden en twee bedrijventerreinen. Ten noorden van het plangebied ligt de A67. Het plangebied bestaat uit stallen, schuren, erfverharding en in het noorden een grootschalig weiland. In het westen van het plangebied ligt een sloot met aangrenzend een bomenrij. De ligging van het plangebied in de bredere omgeving is weergegeven in figuur 1. Figuur 2 op de volgende pagina geeft globaal de voorgenomen plannen weer; het bouwen van een aantal bedrijfsgebouwen.

Figuur 1. Globale begrenzing plangebied (gele lijn) en steenuilnest (gele ster) (bron: Google Maps)

Figuur 2. Schets voorgenomen plannen (bron: Pouderoyen Compagnons) en nestkast (gele ster)

2 Steenuilenleefgebied

Steenuilen zijn uitgesproken standvogels; ze verblijven het hele jaar in hun territorium. De vogels hebben relatief kleine territoria. De oppervlakte van steenuilterritoria in Nederland ligt in de regel tussen 5 en 30 hectare, met een gemiddelde van 12 hectare, afhankelijk van de kwaliteit van het territorium (BIJ12 2017). Gezien de kleinschaligheid van het landschap, de variatie en afwisseling aan landschapstypen rond de nestkast wordt hier vastgesteld dat rond het plangebied een kwalitatief goed leefgebied aanwezig is. De oppervlakte van het leefgebied ligt vermoedelijk tussen de 5 en 10 hectare. Uit onderzoek van SOVON (Van den Bremer et al., 2009) is gebleken dat in de jongenfase meer dan 95% van alle foerageerwaarnemingen binnen 300 meter van het nest plaatsvonden. De meeste foerageervluchten vonden zelfs binnen 100 meter van de kast plaats. Het is daarom belangrijk dat rond de nestkast goed foerageergebied aanwezig is.

Het territorium moet worden beschouwd als essentiële functionele leefomgeving van een nest en rustplaatsen. De percelen binnen het territorium die niet of nauwelijks worden gebruikt, horen niet tot de functionele leefomgeving, onder andere omdat er geen of weinig voedsel en dekking zijn. De functionele leefomgeving van een nest is de omgeving die nodig is om het nest als zodanig te laten functioneren. Een nest kan alleen succesvol als zodanig functioneren als er voldoende habitat van voldoende kwaliteit aanwezig om te kunnen voortplanten. Daarnaast moet de functionele leefomgeving het hele jaar voldoende voedsel leveren en voldoende veiligheid bieden. De grootte van het gebied dat tot de functionele leefomgeving hoort is, afhankelijk van de plaats van het voedselaanbod en de hoeveelheid voedsel (BIJ12, 2017).

Aan de hoeveelheid prooien in de nestkast is te zien dat de dieren in de huidige situatie voldoende prooien vangen; kleine zoogdieren (ratten en muizen) en vogels (merel en jonge koolmezen), zie foto's 1 en 2 op de volgende pagina. Gedurende het broedseizoen dienen de dieren naar gelang de omstandigheden op verschillende voedselbronnen over te kunnen stappen, zoals bijvoorbeeld, regenwormen, rupsen en adulte insecten, zoals kevers. Het is daarom van belang dat er een grote mate aan variatie aan landschappelijke elementen beschikbaar is voor de uilen.

Foto 1 en 2; inhoud van de nestkast op 11 mei 2020; een jong, vier eieren steenuil en veel prooidieren (muizen, ratten en vogels)
Bron: Vogelwerkgroep De Peel

3 Onderzoeksmethode

Om de aanwezigheid van territoria van steenuil in het plangebied vast te stellen is de Nationale Databank Flora en Fauna geraadpleegd en is contact opgenomen met de uilenwerkgroep van de Vogelwerkgroep De Peel te Asten.

Aangezien het plangebied ligt ingeklemd tussen het bedrijventerrein 't Hoogveld in het oosten en Molenakkers in het zuiden en de snelweg A67 in het noorden en steenuilen territoriale dieren zijn, is het uit te sluiten dat meerdere nesten aanwezig zijn op de grens van of binnen het plangebied en dat het plangebied voor meerdere dieren functioneel leefgebied kan vormen. Derhalve kan worden volstaan met de informatie van de uilenwerkgroep en is geen aanvullend territoriumonderzoek naar steenuilen uitgevoerd.

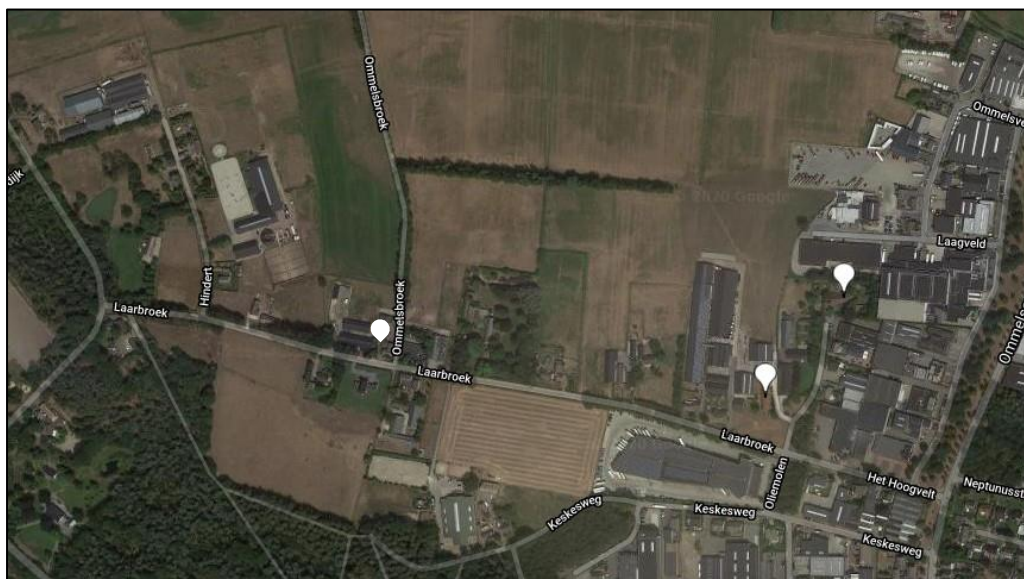
4 Onderzoeksresultaten

Uit de Nationale Databank Flora en Fauna zijn geen meldingen bekend van steenuil ten noorden van Asten en uit de omgeving van het plangebied.

Via Mariëlle Berkers en Jo van Zanten van Vogelwerkgroep De Peel is informatie verkregen over bezette kasten van steenuilen in (de buurt van) het plangebied, zie tabel 1. Deze locaties zijn weergegeven in figuur 3 op de volgende pagina. Hieruit blijkt dat op Oliemolen, ten oosten van het plangebied twee uilennestkasten zijn opgehangen en regelmatig worden gemonitord. Ten westen van het plangebied hangt sinds kort een steenuilnestkast op Laarbroek 14.

Tabel 1. Monitoringsgegevens nabij plangebied Vogelwerkgroep De Peel

Locatie	Soort	Monitoringsgegevens
Oliemolen 10	Kerkuil	geen broedgevallen sinds 1984
Oliemolen 3	Steenuil	geen broedgevallen sinds 2016, maar wel weer in 2020
Laarbroek 14	Steenuil	Geplaatst in 2020

Figuur 3. Locaties nestkasten (witte figuren) voor uilen in de omgeving van het plangebied

5 Geschiktheid (omgeving) plangebied voor de steenuil

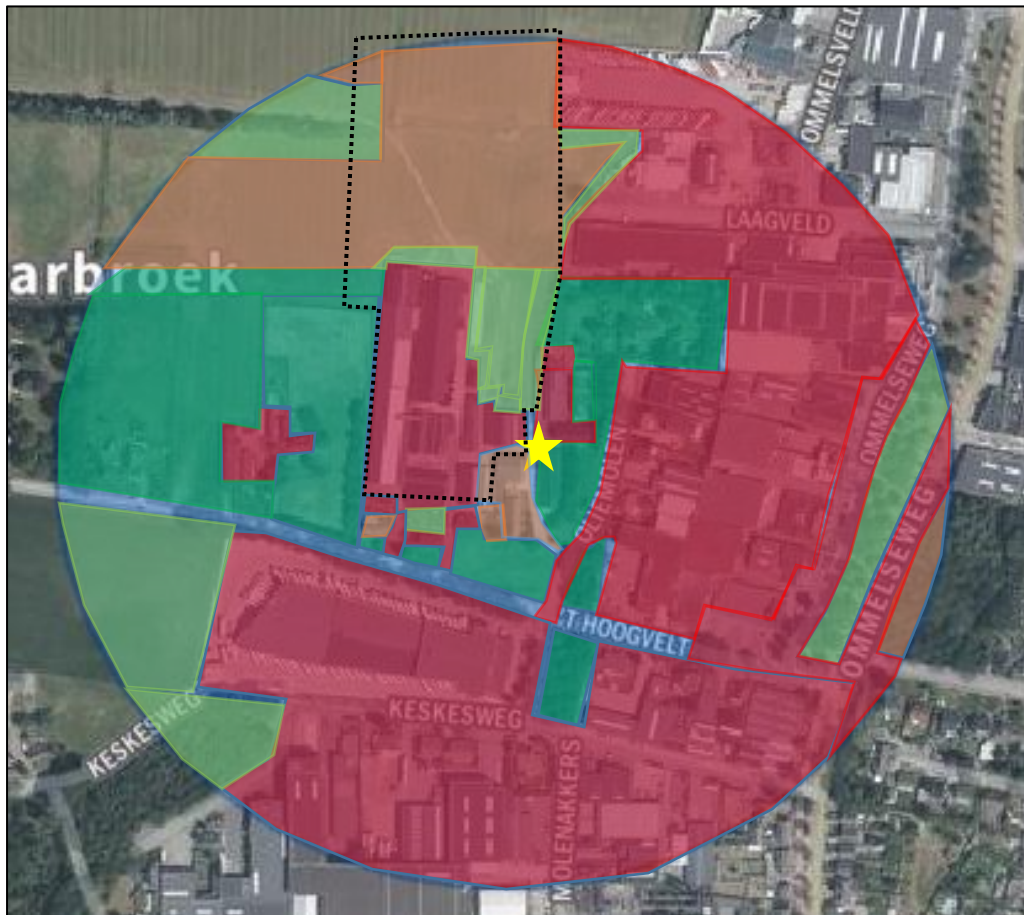
In de jongenfase foerageren de steenuilen in 95% van de gevallen binnen 300 meter van de nestkast (Van den Bremer et al., 2009). Het gehele plangebied valt binnen de 300 meterzone van de nestkast, zie figuur 4. Ook na de herinrichting dient daar voldoende voedsel beschikbaar te zijn om de jongen groot te brengen. In de onderstaande figuur is weergegeven hoe belangrijk het gebied binnen ongeveer 300 meter van de nestkast voor de steenuilen is.

Uit de geschiktheidsanalyse in figuur 4 blijkt dat ten oosten en zuiden van het plangebied veel bebouwd terrein aanwezig is, dit betreft de bedrijventerreinen 't Hoogveld en Molenaakkers. Deze bedrijventerreinen zijn niet geschikt als leefgebied voor de steenuil. Ook het erf binnen het plangebied bestaat bijna volledig uit dichte gebouwen (varkensstallen) en verharding. Deze delen vallen buiten het functionele leefgebied van de steenuil. Ook het weiland nabij de nestkast grenzend aan de stallen is geschikt als foerageergebied.

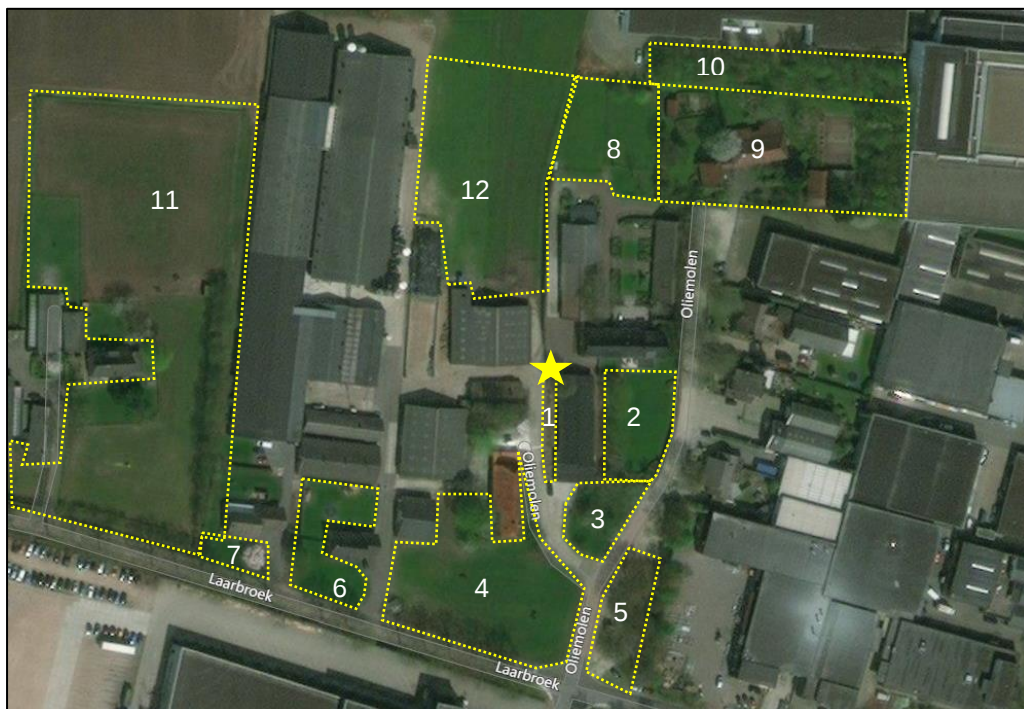

Foto 1 en 2. Grootchalig grasland

Het belangrijke foerageergebied en daardoor het functionele leefgebied van de steenuilen zijn ingetekend in figuur 5 op de volgende pagina en zichtbaar op de foto's op pagina 6 en 7. Dit betreft voornamelijk het kleinschalige gebied met veel variatie in landschapselementen direct ten zuiden en noordoosten van de nestkast. Hier zijn een geitenweide, een weide met rondom knotwilgen en enkele paarden weiltes aanwezig, zie tabel 1 op de volgende pagina. Ook de kippenren waar de nestkast hangt, vormt belangrijk foerageergebied, aangezien het voer in de ren veel prooidieren aantrekt. Ten zuiden en westen van het plangebied liggen vele paardenweiden langs Laarbroek, deze weiden vormen ook essentieel leefgebied van de steenuilen.

Figuur 4. Beoordeling geschiktheid foerageergebied steenuilen: rood=bebouwd gebied, oranje=niet tot matig geschikt, licht groen = geschikt, donkergroen = zeer geschikt. Blauwe cirkel $\approx$ 300 meter rond de nestkast (gele ster), plangebied = zwart omlijnd

Figuur 5. Belangrijk foerageergebied (geel omlijnd) rond de nestkast (gele ster) in de tabel op de volgende pagina staat de verklaring van de nummers

Tabel 1. Beschrijving habitat belangrijk foerageergebied steenuilen

Nummer op de kaart	Beschrijving habitat
1	Kippenren grenzend aan steenuilnestkast
2	Gazon omringd met robuuste hagen
3	Geitenweide met fruitbomen
4	Paardenweide
5	Grasland met bomen
6	Gazon
7	Gazon
8	Weide met knotwilgen
9	Tuinen met gazon, struiken, hagen en bomen
10	Bomenrij met struweel en ruigtevegetatie
11	Paardenweide omringd met robuuste hagen en rasterpaaltjes
12	Weiland

Foto 3 en 4. Weide met knotwilgen (nr. 8)

Foto 5 en 6. Geitenweide met fruitbomen (nr. 3)

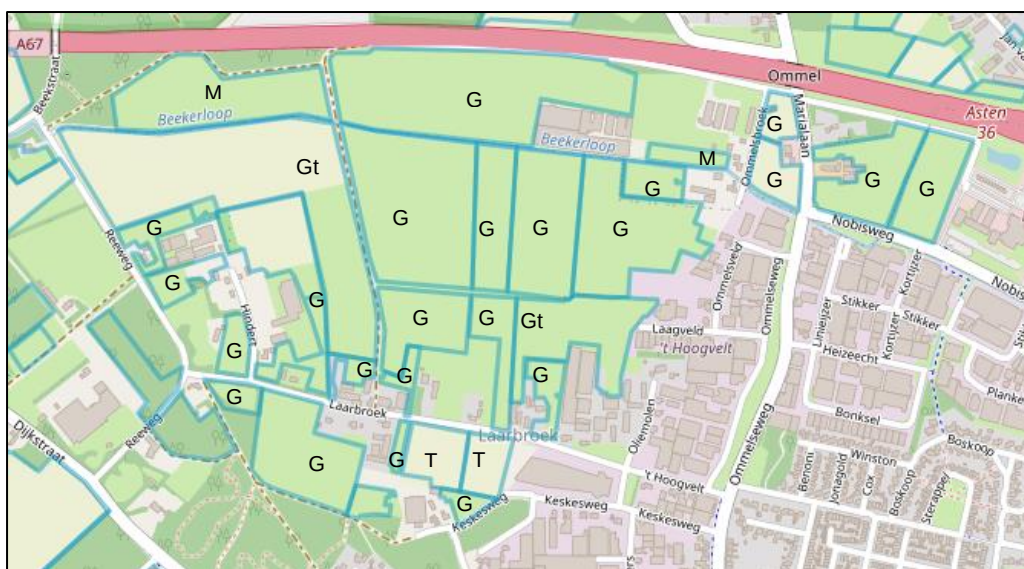

Foto 7. Paardenweide (nr.4)

Foto 8. Bomenrij met struweel en ruigte (nr. 10)

Uit de website boerenbunder.nl blijkt dat de gronden in het plangebied 2019 en 2020 als grasland en tijdelijk grasland in gebruik zijn geweest, zie figuur 6. De overige agrarische gronden rondom het plangebied bestaan uit blijvend grasland; voornamelijk (paarden)weiden. Het voornamelijk uit paardenweiden bestaande gebied rond Laarbroek vormt zeer geschikt foerageergebied voor steenuilen.

Figuur 6. Agrarische percelen en landgebruik rond plangebied in 2019 en 2020;

G=grasland blijvend, Gt= grasland tijdelijk, T=tarwe, M=Maïs (bron: Boerenbunder.nl)

Waarde van het plangebied voor de steenuil

Het plangebied bestaat in de huidige uit erfverharding, schuren en varkensstallen en grootschalig weiland, voornamelijk zonder afrasteringspaaltjes of andere uitkijkposten. Het grootste deel van het weiland binnen het plangebied is derhalve slechts marginaal geschikt als foerageergebied voor de steenuilen. Het deel nabij de stallen kan wel worden benut vanaf de stallen.

Door het ontbreken van uitkijkposten kunnen de steenuilen het grootste gedeelte van het weiland in de huidige situatie niet voldoende benutten. Het plangebied vormt derhalve voor het grootste deel geen onderdeel van het functionele leefgebied van de steenuilen (BIJ12). Alleen rond de bomenrij in het westen en vanaf de stallen in het plangebied kunnen steenuilen het weiland gebruiken als foerageergebied.

6 Effectbeoordeling en toets Wet natuurbescherming

Het vernietigen van een verblijfplaats en/of (een deel van) het functioneel leefgebied, waarbij het steenuilterritorium niet kan blijven functioneren, is een overtreding van de Wet natuurbescherming. Bij overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming is in de regel een ontheffing nodig. Echter, indien er alternatieve oplossingen voor handen zijn, die ertoe leiden dat er geen achteruitgang is van het functionele leefgebied (ook niet tijdelijk) worden de verbodsbepalingen niet overtreden. Het verkrijgen van een ontheffing is dan niet noodzakelijk.

In dit hoofdstuk worden de effecten van de voorgenomen herinrichting op de verblijfplaatsen, zitplaatsen en het foerageergebied van de steenuilen beschreven. Ook wordt hierbij beoordeeld wat de mogelijke effect zijn door de sloop- en bouwwerkzaamheden van de beoogde plannen. Tevens wordt beschreven welke alternatieven er voor het plan zijn gekozen om het functionele leefgebied van de steenuilen te behouden, zodat de Wet natuurbescherming niet wordt overtreden.

6.1 Effectbeoordeling

Verblijfplaatsen steenuilen

Op de grens van het plangebied is een nest van steenuil vastgesteld in een steenuilnestkast. De aanwezigheid van een steenuilnest binnen het plangebied is uitgesloten.

Verlies zitplaatsen in de gebruiksfase

De sloop van de schuren en stallen een negatief effect op de aanwezige zitplaatsen binnen het plangebied, het aantal zitplaatsen aan de rand van het foerageergebied wordt minder. Echter, door het bouwen van een nieuw gebouw komen hier weer zitplaatsen voor terug. Daarnaast zullen bij de herinrichting een raster, solitaire bomen en voldoende zitpaaltjes worden geplaatst voor de steenuil. De voorgenomen plannen zullen geen negatief effect hebben op het aantal zitplaatsen in het plangebied.

Verlies foerageergebied in de gebruiksfase

In de huidige situatie bestaat het plangebied uit 21.755 m² agrarisch bedrijf (verhard) en 31.363 m² agrarische grond (grootschalig intensief weiland, onverhard). Hiervan is ongeveer 1 ha weiland echt geschikt als foerageergebied voor de steenuil, dit gedeelte van het plangebied is onderdeel van het functionele leefgebied. In de huidige situatie is het agrarisch gebied grotendeels niet tot matig geschikt voor steenuilen, aangezien het voornamelijk bestaat uit grootschalig weiland waar geen rasterpaaltjes of andere uitkijkposten omheen staan. Uit onderzoek blijkt dat de aanwezigheid van uitkijkposten van belang is om habitats goed te kunnen benutten (Van de Bremer et al., 2009). De steenuilen kunnen het intensieve grootschalige weiland daarom niet optimaal benutten.

Het bestaande zeer geschikte foerageergebied binnen 300 meter van de nestkast blijft na de herinrichting van het plangebied bijna geheel behouden. Dit gebied bestaat uit de ongeveer 35.000 m² paardenweiden ten westen van het plangebied en het kleinschalig landschap direct ten zuiden en noordoosten van de nestkast (ongeveer 8.000 m²) en de paardenweiden en graslanden ten zuiden van het plangebied aan Laarbroek (ongeveer 3.500 m²). In totaal is dat ongeveer 46.500 m². Het voornamelijk uit paardenweiden bestaande gebied rond Laarbroek vormt zeer geschikt foerageergebied voor steenuilen. Ook na de herinrichting van het plangebied blijven de weiden buiten het plangebied en buiten de 300 meterzone beschikbaar als foerageergebied voor de steenuilen. Het totale beschikbare foerageergebied van goede kwaliteit blijft voor het steenuilenpaar behouden.

Door de voorgenomen plannen verdwijnt ongeveer 1 ha foerageergebied van de steenuil; lichtgroen in figuur 4. Het is van belang dat voldoende prooidieren aanwezig blijven direct rond het nest en dat het

gebied na de uitvoering van de voorgenomen plannen eenzelfde aantal steenuilenparen kan behouden. Een klein gebied van een goede kwaliteit kan evenveel of zelfs meer prooien herbergen als een groot gebied van matige kwaliteit. Door een mitigatiegebied optimaal in te richten voor de steenuil en door diverse andere maatregelen rondom het plangebied te nemen, wordt ervoor gezorgd dat voldoende prooien beschikbaar blijven voor de steenuilen in het territorium. In de volgende paragraaf worden de hiervoor gekozen alternatieven beschreven.

Versnippering van leefgebied in de gebruiksfase

Door de voorgenomen plannen zal de steenuil niet meer makkelijk via het noorden richting de andere graslanden kunnen vliegen om deze foerageergebieden te benutten door de aanwezigheid van verharding en nieuwe het nieuwe gebouw. De vliegbewegingen daardoor waarschijnlijk voornamelijk richting het zuiden zijn; via de paardenweiden langs Laarbroek.

Door een groene corridor voor de steenuilen in te richten over het bedrijfsterrein wordt voorkomen dat de steenuilen alleen via de zuidzijde (weiden en gazons langs Laarbroek) naar de paardenweide in het westen kunnen vliegen. In de volgende paragraaf worden de hiervoor gekozen alternatieven beschreven.

Verstoring door verlichting van de parkeerplaats in de gebruiksfase

In de gebruiksfase treedt mogelijk verstoring van de steenuilen op door licht in de avond- en nachturen. Alle verlichting van het terrein heeft een minimale lichtuitstraling naar de steenuilen, omwonenden, het open buitengebied en de donkere (sterren)hemel, indien de volgende maatregelen worden genomen:

- + Door de verlichting op de beoogde parkeerplaats naar beneden te richten en af te schermen aan de kant van de groenzones, wordt voorkomen dat lichtuitstraling plaatsvindt naar de omgeving en het foerageergebied van de steenuil.
- + Door zo laag mogelijke armaturen te plaatsen en de weg en parkeerplaatsen alleen op noodzakelijke plaatsen te verlichten, wordt lichtuitstraling naar de omgeving zoveel mogelijk voorkomen.
- + Door verlichting op de parkeerplaats in de avond- en nachturen te dimmen.
- + Door armaturen te gebruiken die geen hinder en vervuiling veroorzaken en energiezuinig zijn waarbij de lampen na sluitingstijd zo veel mogelijk uitgeschakeld worden, wordt lichtverstoring op de steenuilen voorkomen. Gerichte verlichting voor veiligheid blijft zo nodig aan gedurende de nacht.

Verstoring door de werkzaamheden

Uitvoering van de werkzaamheden leidt er toe dat het steenuilenpaar mogelijk (tijdelijk) wordt verstoord. Door aanlegwerkzaamheden kunnen licht, geluid en trillingen zorgen voor verstoring. Ook zijn er tijdens sloop en bouw frequent medewerkers aanwezig. Hun aanwezigheid en werkzaamheden werken mogelijk eveneens verstorend op het aanwezige broedpaar. Door de werkzaamheden te faseren en door elders in het territorium twee alternatieve nestkasten aan te bieden, kan worden voorkomen dat de steenuilen worden verstoord door de werkzaamheden. In de volgende paragraaf worden de hiervoor gekozen alternatieven beschreven.

6.2 Alternatieve oplossingen

Door het nemen van een aantal mitigerende maatregelen kan het overtreden van de Wet natuurbescherming worden voorkomen. In deze paragraaf worden de alternatieven beschreven die in de voorgenomen plannen voor de steenuil zijn gekozen om verstoring en daarmee een negatief effect op de staat van instandhouding van de steenuil te voorkomen.

Verlies foerageergebied: habitatverbetering

Aanliggend aan het huidige territorium dienen gronden te worden ingericht als leefgebied ter vervanging van het weiland dat verloren gaat door de voorgenomen plannen. Het is belangrijk dat de steenuilen in de nieuwe situatie ook voldoende prooien kunnen vinden in hun territorium.

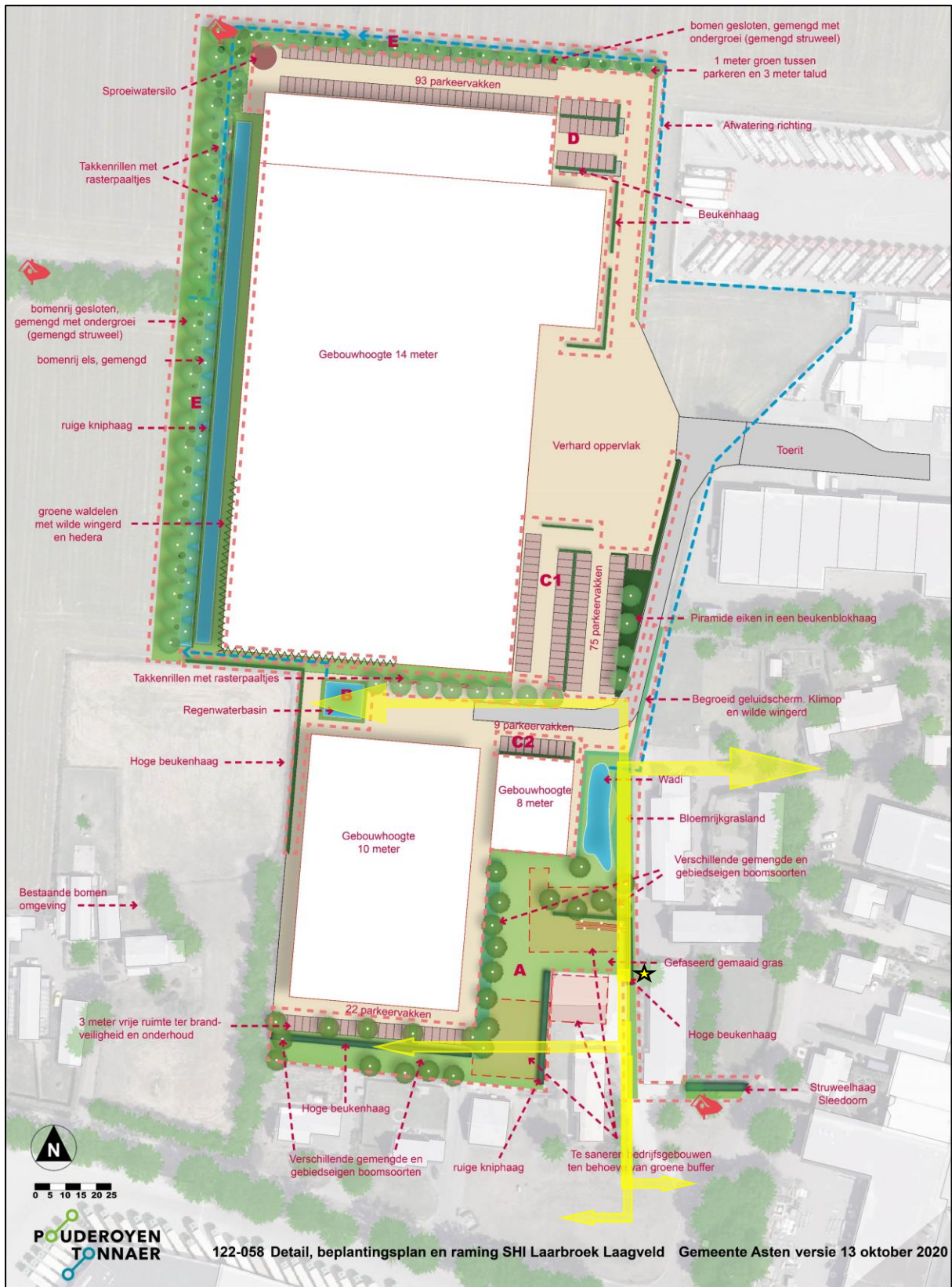
Aangezien het grootste deel van het plangebied bestaat uit verharding in matig geschikt foerageergebied is het niet noodzakelijk het foerageergebied volledig te vervangen. Door een gebied met een hoge kwaliteit foerageergebied optimaal voor de steenuil in te richten, kunnen evenveel prooien worden gevangen op een kleiner oppervlakte foerageergebied.

Omdat het foerageergebied in de directe omgeving van het nest essentieel foerageergebied betreft is ervoor gekozen om in de directe omgeving van de nestkast een terrein in te richten voor de steenuil. Blijvende aanwezigheid van dit nieuwe gebied, met een beheer en onderhoud gericht op de steenuil, is wel van essentieel belang.

Om het negatieve effect te mitigeren wordt een gebied van circa 8.231 m² ten noordwesten van de nestkast ingericht als duurzaam en optimaal verbeterd foerageergebied voor (steen)uilen en worden verschillende landschapselementen rondom het plangebied aangelegd, waardoor een groter gebied als foerageergebied benut kan worden door de steenuilen. Dit is zichtbaar gemaakt in het landschapsplan in figuur 7 op de volgende pagina.

Een optimaal foerageergebied voor steenuilen bevat een samenhangend stelsel van diverse groenstructuren, waarin de steenuil kan jagen en voldoende dekking vindt. Binnen een straal van 300 meter uit de verblijfplaats van de uil worden daarom in het plangebied de volgende ecologische inrichtings- en beheersmaatregelen voorgestaan:

1. Groenzone tussen woningen en bedrijven:
 - + solitaire bomen en boomgroepen, inheems, gemengde aanplant, waaronder eiken, vrucht- en notenbomen: zitplaats om te rusten en jachtplaats voor de uilen;
 - + ruig struweel en ruige kniphagen (bron voor kleine vogels, kleine zoogdieren etc., waarop de uil jaagt);
 - + bloem- en kruidenrijk grasland, gefaseerd te maaien waardoor gemaaid gras en ruig grasland tegelijk en naast elkaar voorkomen (de plantensoortensamenstelling dient zodanig te zijn dat ook in de zomer nog bloemen bloeien) (ideaal jachtgebied voor de uil);
 - + plaatsing van rasterpaaltjes als zitplek, zodat de uilen het grasland kunnen benutten op te jagen;
 - + toevoeging nestkasten voor zangvogels ter verhoging van de populatie kleine vogels;
 - + plaatsen van takkenhopen in de vorm van een takkenril met snoeihout uit het gebied, als leefgebied voor kleine zoogdieren etc.
2. Landschappelijke inpassing aan de noord- en westrand van het plangebied:
 - + Brede bomenrijen, inheems, gemengde aanplant: zitplaats om te rusten en jachtplaats voor de uilen;
 - + ruig struweel en ruige kniphagen westelijk van SHI tussen de twee waterbassins in en aan de noordrand van het plangebied (bron voor kleine vogels, kleine zoogdieren etc., waarop de uil jaagt);
 - + meer intensief gemaaid grasland in de infiltratiezones (geschoren gras is noodzakelijk als jachtgebied voor de uil);
 - + plaatsing van rasterpaaltjes langs de westrand (rand aangrenzende weiden en wadi's) als zitplek, zodat de uilen de infiltratiezones en de aangrenzende agrarische percelen noordelijk en westelijk van SHI kunnen benutten op te jagen;
 - + plaatsing van één grotere boom op de noordwestelijke punt van het plangebied (naast de sproeiwatervoorziening), waarin een uilenkast wordt opgehangen, als extra verblijfplaats in het gebied;
 - + toevoeging nestkasten ter verhoging van de populatie kleine vogels.

Figuur 7. Landschapsplan (gele ster = nestkast steenuil), gele pijl = corridors foerageerroute steenuil, rode nestkasten = te plaatsen alternatieve nestkasten

Beheer

In hoog gras kunnen steenuilen niet jagen, dus een groot deel van het terrein dient uit kort gras te bestaan; echter niet te intensief maaien. Het is van belang dat dit gebied ook in de toekomst beheerd wordt en niet in kwaliteit achteruit gaat. In het gebied dient namelijk een variatie aan korte en hoge kruidenrijke vegetatie in stand te worden gehouden. Dit kan worden gedaan door gefaseerd en extensief te maaien of te laten begrazen. Ook de takkenrillen dienen in stand te worden gehouden door regelmatig nieuwe takken toe te voegen.

Ook kan in de toekomst worden gedacht aan:

- + Het pleksgewijs laten verruigen van (delen van de) gazons om verschillen in graslandhoogte en gewastype te genereren.
- + Aanplant knotwilgen langs noordelijke agrarische perceel (grenzend aan Laagveld).
- + Het aanbrengen van houtstapels (voor kachel of haardhout) van anderhalve meter hoog.
- + Het aanbrengen van dubbele rasters, zodat daartussen een ruigte ontstaat.

Bereikbaarheid foerageergebieden; voorkomen van versnippering

Doordat de nieuwe gebouwen aan de westkant van de nestkast worden gesitueerd kunnen de steenuilen alleen nog via de zuidzijde (de weilanden langs Laarbroek) of over het parkeerterrein aan de noordzijde het overige foerageergebied in het territorium bereiken. Om te voorkomen dat het territorium van de steenuilen te veel ingesloten raakt, wordt een doorgang van 25 meter breed gecreëerd voor de uilen naar het noordwesten vanaf de nestkast. Door in de ruimte tussen de bedrijfsgebouwen en tussen de woning en het bedrijfsgebouw een bomenrij en takkenrillen te plaatsen, kunnen de steenuilen deze als geleiding gebruiken richting de weilanden om te foerageren, zie figuur 7 op de vorige pagina.

Voorkomen verstoring door de werkzaamheden; fasering werkzaamheden

Om een negatief effect op de steenuilen te voorkomen, wordt de volgende fasering in de uitvoering aangehouden:

- 1) Sloop van de intensieve veehouderij;
- 2) Bouwrijp maken van het SHI-terrein, realisatie van de oostelijke geluidswal met aanplant, verbindingzone met bomen en takkenrillen aan de zuidzijde van SHI (corridor naar het westen) en de inrichting groenzone achter woningen 2 en 2A (foerageergebied); zodat voldoende foerageergebieden beschikbaar en bereikbaar blijven.
- 3) Bouwen van de bedrijfsgebouwen van SHI en het bedrijfsgebouw zuidwestelijk van SHI ter plaatse van de gesloopte veehouderij;
- 4) Sloop van de twee resterende gebouwen en sleufsilos van het melkveebedrijf en aanleg van de rest van de landschappelijke inrichting op de hiervoor vrijgekomen locatie;
- 5) Nieuwbouw derde en laatste bedrijfsgebouw zuidoostelijk in het plangebied.

Op deze wijze wordt in iedere fase eerste een alternatief foerageergebied gerealiseerd en een extra route waarlangs de uil kan foerageren en zich kan verplaatsen naar geschikt foerageergebied, alvorens in een latere fase een deel van de bestaande foerageermogelijkheden worden opgeheven, zie figuur 8 op de volgende pagina.

Voorkomen verstoring door de werkzaamheden: aanbieden nestkasten

Binnen het huidige territorium dienen minimaal twee extra steenuilnestkasten te worden opgehangen. Deze zorgen ervoor dat er nestgelegenheid aanwezig blijft, die de steenuil kan benutten. Wanneer deze nestkasten binnen het huidige territorium worden geplaatst, kunnen negatieve gevolgen van eventuele verstoring van de werkzaamheden op broedende steenuilen worden beperkt. Van belang hiervoor is dat de nestkasten op een geschikte locatie worden geplaatst.

Het Kennisdocument Steenuil (Bij12) en STONE schrijven de volgende randvoorwaarden voor:

- + Voor elke verblijfplaats die aangetast of verwijderd worden, moeten minimaal twee nieuwe verblijfplaatsen worden aangeboden. Op langere termijn pas effectief zijn: bomen gaan beheren als knotbomen of het aanplanten van fruitbomen en notenbomen.
- + Voor de vervangende verblijfplaatsen is het van belang dat:
 - Vervangende verblijfplaatsen binnen het bestaande territorium in de directe omgeving en zo mogelijk op hetzelfde erf als de oorspronkelijke verblijfplaats worden geplaatst, en buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden staan.
 - plaats de nestkast in de luwte en in de schaduw van het bladerdek;
 - in de praktijk volstaat een ophanghoogte tussen 2 en 6 meter boven de grond;
 - voorkom daarbij dat de invliegopening door dicht bladerdek wordt afgeschermd;
 - zorg ervoor dat de invliegopening niet op de overheersende windrichting (zuidwesten/westen) hangt om eventueel inregenen te beperken;
 - hang de kast niet boven water (bijv. sloot of kikkerpoel), de jongen zullen al in een vrij vroeg stadium de kast gaan verlaten, de kans is dan groot dat ze verdrinken;
 - hang de nestkast bij voorkeur in een rustige hoek van een erf;
 - laat een kast indien mogelijk in een boom steunen op een tak, de jonge uilen kunnen dan vanuit de kast de boom in lopen;
 - In de omgeving van de nieuwe nestplaats is het van belang dat er voldoende dekking en voldoende voedsel zijn.
 - Deze bij voorkeur minimaal drie maanden voor de start van de werkzaamheden, en bij voorkeur al in de periode september tot december, aanwezig zijn, om de vogels te laten wennen aan de nieuwe voorzieningen.
 - De aangeboden vervangende nestgelegenheid voldoende veiligheid biedt tegen predatoren.
 - De aangeboden vervangende nestgelegenheid van voldoende duurzaam materiaal is.
 - Het beheer van de nieuwe voorzieningen duurzaam geregeld is, hiervoor is contact opgenomen met Jo van Zanten van Vogelwerkgroep De Peel; zij verzorgen het onderhoud van de steenuilkasten.

Aangezien is beoogd in maart 2021 te starten met de eerste werkzaamheden en twee nieuwe steenuilnestkasten in oktober 2020 worden geplaatst; één in het westen van het territorium in de bestaande bomenrij en één in een grote fruit- of notenboom in de geitenweide ten zuidoosten van de bestaande nestkast, hebben de steenuilen ruim de tijd om de nieuwe kasten te ontdekken. De dieren kunnen dan indien gewenst binnen het territorium een andere kast in gebruik nemen. Later wordt als aanvulling een derde nestkast opgehangen in de noordwesthoek van het plangebied.

Voorkomen verstoring van het nest tijdens de werkzaamheden in fase 4

Een eventueel broedende steenuil in de bestaande nestkast kan mogelijk tijdelijk door de werkzaamheden in fase 4 (het slopen van de twee rundveestallen) worden verstoord. Deze werkzaamheden vinden over een aantal jaren plaats, maar uiterlijk voor 1 januari 2025.

Om te voorkomen dat een broedsel of broedende vogels worden verstoord, dient de nestkast, *op voorwaarde dat de steenuilen in de jaren voor de sloop een andere nestkast in het plangebied in gebruik hebben genomen of het territorium voorgoed hebben verlaten*, voorafgaand aan fase 4 (de sloopwerkzaamheden van de rundveestallen en de nieuwbouw) en voorafgaand aan het broedseizoen (dus in augustus - december) tijdelijk ongeschikt gemaakt te worden. Daardoor wordt voorkomen dat de steenuilen tijdens de sloopwerkzaamheden van fase 4 op de eieren zitten of dat er jongen in de kast aanwezig zijn. Dat kan worden gedaan door tijdelijk een plankje voor de ingang te bevestigen.

Indien de steenuilen in de jaren voor de sloop echter geen andere verblijfplaats in gebruik hebben genomen, maar in de huidige nestkast zijn blijven broeden, dient een ontheffing te worden

aangevraagd bij de Provincie Noord-Brabant voor het mogelijk verstoren van de steenuilen tijdens de werkzaamheden in fase 4 en het daardoor overtreden van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming. Daarnaast is het dan van belang dat de werkzaamheden plaatsvinden in de periode augustus tot en met januari, dat wil zeggen buiten het meest kwetsbare deel, namelijk de periode van de voortplanting van steenuilen. Als dit onmogelijk is, kan er voor worden gekozen tijdelijke voorzieningen aan te brengen, zoals bijvoorbeeld schermen om de rust van de verblijfplaats te garanderen.

Figuur 8. Fasering van de werkzaamheden

7 Conclusie

Van steenuil is geen nestlocatie vastgesteld in het plangebied; de aanwezigheid van een steenuilnest in het plangebied is uitgesloten. Het plangebied maakt wel onderdeel uit van een steenuilterritorium; op de grens met het plangebied is een nestkast aanwezig, die in het voorjaar van 2020 voor het eerst in gebruik is genomen door een steenuilpaar.

De schuren en stallen binnen het plangebied worden mogelijk gebruikt door de steenuilen als zitplaats. Bij het slopen van de gebouwen gaan deze zitplaatsen verloren. Echter, door het bouwen van het nieuwe pand, omringende hekwerken, het aanleggen van solitaire bomen en het plaatsen van rasterpaaltjes in het plangebied komen er voldoende zitplaatsen voor terug. De voorgenomen plannen hebben geen negatief effect op de zitplaatsen van de steenuilen.

Het plangebied is onderdeel van het territorium van de steenuilen en vormt in de huidige situatie ongeveer 1 ha foerageergebied voor de steenuilen. Het plangebied is namelijk maar gedeeltelijk onderdeel van het functionele leefgebied van de steenuilen.

Door een optimaal geschikt mitigatiegebied aan te leggen en landschapselementen rondom het plangebied toe te voegen voor de steenuil van in totaal ongeveer 8.231 m², hebben de voorgenomen plannen geen (significant) negatief effect op het functionele leefgebied van de steenuilen. Het mitigatiegebied is vastgelegd in het bestemmingsplan en daardoor is de duurzaamheid geborgd. Namelijk, doordat het mitigatiegebied duurzaam voor de steenuil wordt aangelegd, van hogere kwaliteit is als foerageergebied voor de steenuil dan het bestaande terrein (voornamelijk grootschalig weiland) en optimaal wordt ingericht en beheerd voor de steenuil, blijft het territorium geschikt als leefgebied voor de steenuilen.

Door in oktober 2020 twee alternatieve nestkasten aan te bieden in het territorium en de werkzaamheden te faseren wordt geborgd dat de steenuilen tijdens de sloop- en bouwwerkzaamheden in hun territorium voldoende rust hebben en steeds de beschikking hebben over voldoende foerageergebied. Het is hierbij wel van belang dat de huidige nestkast voorafgaand aan fase 4 (de sloopwerkzaamheden van de rundveestallen) voorafgaand aan (buiten) het broedseizoen (dus in augustus - december) tijdelijk ongeschikt gemaakt wordt. *Dat mag echter alleen worden gedaan indien de steenuilen een andere verblijfplaats in het territorium in gebruik hebben genomen of het territorium hebben verlaten.* Indien de steenuilen nog steeds in de huidige nestkast broeden en geen andere verblijfplaats in gebruik hebben genomen, dient een ontheffing te worden verkregen voor het overtreden van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming voor het mogelijk verstoren van het steenuilpaar in fase 4 van de werkzaamheden en dienen aanvullende mitigerende maatregelen genomen te worden.

Door de verlichting op de parkeerplaats naar beneden te richten, af te schermen aan de kant van de groenzones en te dimmen of uit te schakelen tijdens avond- en nachturen, wordt voorkomen dat lichtuitstraling plaatsvindt naar de omgeving en het foerageergebied van de steenuil. Door zo laag mogelijke armaturen te plaatsen en de weg en parkeerplaatsen alleen op noodzakelijk plaatsen te verlichten, wordt lichtuitstraling naar de omgeving zoveel mogelijk voorkomen.

De voorgenomen plannen hebben derhalve geen significant negatief effect op het functionele leefgebied van de steenuil. Door het nemen van voldoende mitigerende maatregelen voor de steenuilen wordt voorkomen dat de voorgenomen plannen een negatief effect hebben op de staat van instandhouding van de steenuil en dat de Wet natuurbescherming wordt overtreden. Het verkrijgen van een ontheffing van de Wet natuurbescherming is bij uitvoering van beschreven maatregelen niet noodzakelijk.

Literatuur

- + Bij12. 2017. Steenuil. *Athene noctua*. Kennisdocument. Versie 1.0 Juli 2017
- + Netwerk Groene Bureaus. 2017. Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet Natuurbescherming. Versie juli 2017.
- + Pouderoyen Compagnons. SHI Non-Food Concepts, Stedenbouwkundig- en Landschapsplan: SHI op locatie Laarbroek-Laagveld - 15 juni 2020
- + Staro Natuur en Buitengebied, Quicksan flora en fauna Laagveld te Asten, P20-0046.
- + Van den Bremer L., van Harxen R. & Stroeken R. 2009. Terreingebruik en voedselkeus van broedende Steenuilen in de Achterhoek. SOVON-Onderzoeksrapport 2009/02. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.
- + Boerenbunder.nl
- + Nationale Databank Flora en Fauna

Aanvullende informatie

- + E-mailcontact met dhr. J. van Zanten en M. Berkers van Vogelwerkgroep De Peel (IVN Asten-Someren) betreft de uilenkasten aan de Laarbroek te Asten op 12 en 13 maart 2020.
- + Telefonisch contact met M. Berkers van de Uilenwerkgroep van Vogelwerkgroep De Peel in mei 2020.
- + E-mailcontact met dhr. J van Zanten van de Uilenwerkgroep van Vogelwerkgroep De Peel over het onderhoud en monitoren van de nestkasten, 24 september 2020.